

τὸ αἰσθητήριον τῆς ὁράσεως φθάνει εἰς τὴν τελειότητά του, καὶ γενικῶς δὲν ἀρχίζει νὰ ἀμαυρόνεται παρὰ εἰς τὸ γῆρας.

Οὐδ' οἱ πλέον δυνατοὶ θόρυβοι δὲν διαθέτουν αἰσθητικῶς τὸ νεογέννητον βρέφος. Μετὰ καιρὸν τινα δίδει σημεῖα ὅτι αἰσθάνεται τοὺς ὀξεῖς ἤχους· ὅθεν αἱ τροφοὶ διὰ τοιούτων ἤχων σύρουν τὴν προτοχὴν αὐτοῦ. Πολλοὶ δὲ μῆνες παρέρχονται ἕως ν' ἀρχίσῃ τὸ βρέφος νὰ κρίνῃ ὀρθῶς περὶ τῆς τάσεως καὶ διευθύνσεως τῶν ἤχων· πολὺ πλείότεροι ἀκόμη, ἕως νὰ φθάσῃ εἰς τὸ νὰ διακρίνῃ τὰς ἐνάρθρους φωνάς. Καθὼς δὲ εἰς τὴν πρώτῃν γύμνασιν τῆς ὁράσεως προτιμᾷ τὸ ζωπρὸν φῶς καὶ τὰ ζωπρὰ χρώματα, οὕτω καὶ εἰς τὴν πρώτῃν γύμνασιν τῆς ἀκοῆς προτιμᾷ τοὺς ὀξυτέρους ἤχους.

Ἡ ἀκοὴ ἀρχίζει νὰ ἀμβλύνεται περὶ τὸ ἐξηκοστὸν ἔτος. Ὀλίγοι εἶναι οἱ γέροντες, οἵτινες δὲν πάσχουν κώφωσιν μᾶλλον ἢ ἦττον μεγαλητέραν.

Τὸ αἰσθητήριον τῆς ὀσφρήσεως εἶναι πολλὰ ὀλίγον ἀνεπτυγμένον εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς γεννήσεως. Οἱ μυκτῆρες καὶ τὰ διάφορα ὀστώδη μέρη τῆς ῥινὸς μόλις ὑπάρχουν· οἱ κόλποι εἶναι ἀκόμη ἀμόρφωτοι· μ' ὅλα ταῦτα τὸ βρέφος μεταχειρίζεται ὀλίγον τι τὴν ὀσφρησιν, καὶ φαίνεται ὅτι σύρεται ἀπὸ τὴν ὀσμὴν τοῦ γάλακτος. Μὲ τὴν πρόοδον τῆς ἡλικίας οἱ μυκτῆρες τοῦ ἀναπτύσσονται, οἱ κόλποι μορφώνονται, καὶ φαίνεται ὅτι τὸ αἰσθητήριον τοῦτο τελειοποιεῖται ἕως εἰς τὸ γῆρας. Διαμένει τῶντι ἡ ὀσφρησις μέχρι τῶν τελευταίων στιγμῶν τῆς ζωῆς, ἐκτὸς ἂν τὸ ὄργανον πάθῃ ἰδιαιτέραν τινὰ βλάβην εἰς τὴν ὀσφραντικὴν του δύναμιν, ἥτις συμβαίνει πολλάκις ἀπὸ τὴν ἐκκρίσιν τῆς μύξης.

Αἱ ἐντυπώσεις τῆς γεύσεως φαίνονται ὅτι εἶναι ζωπρὰ εἰς τὸ βρέφος, καθὼς ἐμπορεῖ τις νὰ βεβαιωθῇ ἐκ τῆς πείρας, βάλλων εἰς τὰ χεῖλη αὐτοῦ ὕλην πικρὰν ἢ ἀλμυράν. Εἰς ταύτην ὁμως τὴν ἡλικίαν ἡ διάκρισις τῆς γεύσεως περιορίζεται εἰς τὸ πικρὸν καὶ γλυκὺ.

Ἡ αἰσθητικότης τῆς ἀφῆς, οὕσα καθ' ὑπερβολὴν ἀδύνατος εἰς τὴν πρώτῃν παιδικὴν ἡλικίαν, περιορίζεται εἰς τὰ αἰσθήματα τοῦ ψύχους καὶ τῆς θερμότητος, τῆς τραχύτητος καὶ τῆς μαλακότητος.

Εἰς τὴν ἡβικὴν ὄλον τὸ σῶμα κατασταίνεται πλέον εὐερέδιστον καὶ αἰσθητικόν. Ὅλα τὰ αἰσθητήρια, καὶ μάλιστα ἡ ἀφῆ, ἀποκοτῶν μεγαλητέραν ὀξύτητα· αἱ ζωϊκαὶ δυνάμεις εἶναι εἰς τὴν μεγαλητέραν ἀφθονίαν.

Ἄν καὶ εἰς τὴν ἡβικὴν ἡλικίαν ἡ αἰσθητικότης ἦναι μεγίστη κατὰ τὴν τάσιν, προϊόντος ὁμως τοῦ χρόνου ἀποκτᾷ ἕκτασιν μεγαλητέραν διὰ τῆς προσεκτικῆς γυμνάσεως, καὶ διαμένει σχεδὸν ἀμείωτος μέχρι περίπου τοῦ πεντηκοστοῦ ἔτους. Εἰς δὲ τὸ γῆρας, σκληρυνομένου τοῦ δέρματος, ἐλαττωμένης συγχρόνως τῆς διαπνοῆς καὶ τῆς θερμότητος, ἡ ἀφῆ παρακμᾷζει ὡς πρὸς τὰλλα ἀντικείμενα· μένει ὁμως αἰσθητικωτάτη πρὸς τὸ ψῦχος καὶ τὴν θερμότητα, πρὸς τὴν ὑγρασίαν καὶ ἕξηρασίαν.

Κλίμα. Τὸ κλίμα, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἡ κατάστασις

τῆς τοπικῆς ἀτμοσφαιρας, ἡ θερμῆ, ἡ ψυχρὰ, ἡ ὑγρὰ, ἡ ἀνεμώδης, πρέπει νὰ προξενῇ ὄχι μικρὰς διαφορὰς εἰς τὸ αἰσθάνεσθαι, διότι ἐνεργεῖ τὴν ἐπιρροὴν τῆς εἰς ὄλον τὸ σύστημα τῆς ζωϊκῆς μηχανῆς, ἐκτείνεται εἰς ὅλας τὰς ἡλικίας, καὶ εἰς ἄνδρας καὶ εἰς γυναῖκας, καὶ διαμένει μᾶλλον ἢ ἦττον εἰς ὅλους τοὺς καιροὺς. Ὅθεν ἐμποροῦμεν νὰ εἰπῶμεν ὅτι τὸ κλίμα ἀλλοιώνει τὴν τάσιν, τὴν ποσότητα, τὴν ποιότητα, καὶ τὴν διαμονὴν τῶν αἰσθημάτων, ἐπειδὴ κατασταίνει χειροτέρας ἢ καλητέρας τὰς ὀργανικὰς διαθέσεις, ἐπιταχύνει ἢ βραδύνει τὴν ἐποχὴν τῆς ἡβης, ἀφαιρεῖ ἢ προσθέτει δύναμιν εἰς τὰς ὀρέξεις, ἐλαττώνει ἢ αὐξάνει τὴν δύναμιν τῆς ἐκπληρώσεως αὐτῶν, καὶ μακρύνει ἢ συντέμνει τὴν διαμονὴν τῆς ζωῆς.

Ἐπειδὴ ἡ θερμότης ἐπιταχύνει τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ζωϊκοῦ συστήματος, ἡ παιδικὴ ἡλικία εἰς τὰ θερμὰ κλίματα εἶναι σχεδὸν ἡβικῆ· ὁ Ἰνδὸς, ὁ Πέρσης, ὁ Ἄραβ, εἶναι ἤδη ἔφηβοι εἰς τὸ δέκατον τρίτον, ἢ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἐνῶ ὁ Φιλλανδὸς, ὁ Δάνος δὲν γίνονται ἔφηβοι παρὰ εἰς τὸ δέκατον ὀγδοον, ἢ καὶ περαιτέρω· διότι τὸ ψῦχος βραδύνει τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος. Τὸ αὐτὸ ἀκολουθεῖ καὶ εἰς τὰ ζῶα καὶ εἰς τὰ φυτὰ.

Εἰς τοὺς μεσημβρινοὺς τόπους ἡ θερμότης, διαστέλλουσα τοὺς πόρους, αὐξάνει τὴν αἰσθητικότητα τοῦ νευρικοῦ συστήματος· ὅθεν καὶ ἀπὸ τὰς πλέον ἐλαφρὰς ἐντυπώσεις προέρχονται εἰς τοὺς κατοίκους αὐτῶν αἰσθήματα δυνατώτερα καὶ ζωπρότερα· ὀρηκτικὴ μετὰ βρασις ἀπὸ αἰσθημα εἰς αἰσθημα, ὀρεξις ὀλίγη, μεγάλη δὲ κλίσις εἰς τὰς ναρκωτικὰς καὶ εὐώδεις οὐσίας, ἐνθουσιασμός πρὸς τὴν μουσικὴν, πρὸς τὸν χορὸν, καὶ πρὸς πάντα τὰ διεγείροντα ἰσχυρῶς τὴν αἰσθησιν, ῥοπή πρὸς τὰς ὑπερβολὰς καὶ πρὸς τὰ παράδοξα· καὶ ἐντεῦθεν ὑπάρχει εἰς αὐτοὺς προτέρημα εἰς τὴν ῥητορείαν, εἰς τὴν ποίησιν, καὶ γενικῶς, εἰς τὰς τέχνας τῆς φαντασίας.

Εἰς δὲ τοὺς ἀρκτικούς τὸ ψῦχος ῥυτιδώνει τὸ δέρμα, ἀμβλύνει τὴν ἀφῆν, καὶ τοσοῦτον μᾶλλον, ὅσον παχύτερα εἶναι τὰ ὄργανα. Οἱ κάτοικοι τῶν παγωμένων κλιμάτων δὲν εἶναι δεκτικοὶ πολλῶν συγχρόνων ἐντυπώσεων, καὶ δυσκίως μεταβαίνουν ἀφ' ἑνὸς εἰς ἄλλο αἰσθημα. Διὰ νὰ ἐρεδισθῶσι, χρειάζονται δυνατώτερα καὶ ἀφθονώτερα κεντιστικά. Ἡ ἀπάθεια αὕτη τοῦ νευρικοῦ συστήματος κατασταίνει ἐκείνους τοὺς λαοὺς σχεδὸν ἀδιαφόρους καὶ εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ εἰς τοὺς φυσικοὺς πόνους.

Σημειωτέον ὁμως ὅτι ἡ ὑπερβολικὴ θερμότης ἐλαττώνει τὴν αἰσθητικότητα τοῦ νευρικοῦ συστήματος, καθὼς καὶ τὸ ὑπερβολικὸν ψῦχος.—ΦΙΛΟΣ. ΒΑΜΒΑ.

Αυσιμελοῦς Βάχχου καὶ λυσιμελοῦς Ἀφροδίτης
Γεννᾶται θυγάτηρ λυσιμελῆς ποδάγρα.

Ναυηγοῦ τάφος εἰμί· σὺ δὲ πλέε· καὶ γὰρ ὅθ' ἡμεῖς
Ὀλλύμεθ', αἱ λοιπαὶ νῆες ἐποντοπόρου.